

EEN BORNSE JONGEN IN DE FRANSE TIJD

Deze aanhef is een variant op de titel van het vroeger stukgelezen jongensboek "Een Hollandse jongen in de Franse tijd". Spannend en avontuurlijk. Ja, om te lezen, maar ook om te beleven?

Deze keer neem ik U mee naar het politiebureau van Mechelen in België. Daar werd op 8 juni 1815 een zeer slecht en schaars gekleed individu voorgeleid: Jan Meyer, geboortig uit Bael(?)

Overijssel in Holland. Jan beweerde dat hij gedeserteerd was uit een regiment in Pruisische dienst. Dit leek de commissaris niet erg aannemelijk, want te oordelen naar zijn kleding en haardracht, werd verondersteld dat hij weggejaagd was bij een of ander (eigen) regiment. Daarom werd hij overgedragen aan de Marechaussee en belandde hij in de provoost in Den Bosch.

Het medisch attest van de Chirurgijn-Majoor van het garnizoen vermeldt dat Meyer (zijn voornaam is nu "Johan" en was in Mechelen "Jean") lijdt aan "zinneloosheid". In dit attest heet het ook, dat hij geboortig is uit "Born in Oost Friesland". Waarschijnlijk heeft Jan gezegd: "Boorn in Overijssel" en is daaruit het misverstand ontstaan. Jan werd ongeschikt bevonden voor verdere militaire dienst en op transport gesteld naar Zwolle. De Burgemeester van Borne ontving daarop bericht dat de Auditeur Militair hem vandaar naar Borne zou overbrengen.

Eenmaal in Borne gearriveerd werd Jan Meijer ter verdere verzorging overgedragen aan de "Armenbezorgeren der Hervormde Gemeente". En dan ontstonden er financiële problemen voor de Predikant en Diaconen, gezien "de bekrompene omstandigheden van den armenstaat, wiens inkomsten nauwelijks toereikende waren in de noodwendigste behoeften der Armen te kunnen voorzien. Een verzoek om subsidie uit de gemeente-kas werd afgewezen (met nu nog steeds gebruikt, goedkoop excuus n.l. dat anders "alle gezindheden soortelijke verzoeken voor hunne Armen inbrengen").

Daarom werd aan de gouverneur van Overijssel een uitvoerige brief geschreven met bijlage. Dat werkte, want op dit klemmende verzoek werd gunstig gereageerd: Een jaarlijkse subsidie uit de gemeente-kas! Dit besluit was gebaseerd op de bijgevoegde Specificatie van de Armenstaat: Uitgaven fl. 330,--. Inkomsten fl. 136,--. Tekort fl. 194,--. Dit tekort wordt als volgt toegelicht. "Het kostgeld voor de zinlozen J. Meijer bedragend 's weeks fl.15, dus voor het geheele jaar fl. 91,--.

Kleding voor denzelve ten minste berekent à fl. 14,-- = fl. 14,--. Totaal dus fl. 105,--.

Een overweging die meetelde bij de beoordeling was dat de "Gemeente Borne meestendeels uit Rooms Catholyke Gezinden bestaat" en verder dat "de Armen zeer zuinig worden bedeed door de Gereformeerde Armenstaat"(!) Wat betreft het restant van fl. 44,--, daarover wordt gezegd dat dit bedrag "moest getracht worden bij wijze van collecte door de Gereformeerde Ledematen gevonden te worden". Na veel geharrewar werd dus voor de financiën een soort oplossing gevonden. Jammer, dat er over de menselijke kanten aan deze trieste zaak niet meer bekend is. Er blijven vragen over als:

- Wat heeft Jan "in 's Lands dienst" toch wel meegemaakt, dat hij zijn verstand verloor?
- Zou Jan nog weer (wat) beter geworden zijn?
- Waar zou Jan hier in de kost zijn geweest en voor hoe lang?

Het antwoord op deze vragen moet ik U helaas schuldig blijven!

A.A. ten Kate.

WIE WOONDE WAAR? (2)

We gaan verder met het nagaan wie er op welk moment en in welk pand in de Grotestraat, de vroegere Almeloschestraat, woonde. Zie voor de kadastrale kaart het voorgaande nummer van dit blad (maart 1995).

675. Als eerste vermelding hiervan vinden we het jaar 1731. De woning is dan bewoond geweest door de richter van Borne, Hendrik Nilant. Daarvoor woonde hier richter Herman Cost. Deze wordt als zodanig genoemd in 1692. De richters waren familie van elkaar. Richter Nilant is maar enkele jaren richter van Borne geweest. In 1738 is de desolate boedel verkocht in opdracht van de graaf Van Rechteren te Almelo. Veel schuldeisers meldden zich. Enkele van de grootste schuldeisers wil ik noemen. Dit waren o.a. Dr. Cramer f.2871,00; Teunis Hulshoff f.1331-8-8; Goosen Berents 1274-5 (stuivers) en Stuurman vanGildehausen die gehuwd was met de dochter van Cost. Herman Cost had hen n.l. in 1721 f.1500,00 beloofd als geschenk. De richter had in zijn leven een obligatie verpand aan Adolph Th. Zeiger van Rechteren. Zodanig zal de Heer van Almelo zijn rechten hebben doen gelden.

Gerhard Mulder, in 1731 gehuwd met Elisabeth Meyer, is tot 1764 eigenaar geweest. Dan koopt de weduwe Ruhlein - Kloppenburg van Hamsink - Koitenbrouwer het halve huis en is Egbert Mulder, in 1840 getrouwd met Joh. Holtkamp, eigenaar van de andere helft.